Projecte Museu Etnogràfic Rural d'Arquitectura Popular a Sant Fruitós de Bages

Jaume Plans i Maestra

Introducció

Al llarg de la història, el concepte de museu ha anat evolucionant i avui ja no s'entén com un edifici amb unes col·leccions, sinó molt més: un territori amb un patrimoni. És evident que sempre continuarà existint aquell espai central que conté l'exposició i els serveis bàsics, però hi serà d'una manera totalment lligada a l'exterior, amb invitacions a recórrer determinades rutes o a visitar aquell edifici emblemàtic, indret o, fins i tot, veure una determinada activitat o festa significativa. El museu modern desborda l'estricte marc de l'edifici i s'estén pel seu territori, donant tractament museogràfic als elements patrimonials que es troben en ell, tant en l'àmbit cultural com en el natural.

Cada cop més, els museus i el patrimoni en general són contemplats com una eina educativa al servei de col·lectius molt diversos, que cerquen entre els seus continguts camins de coneixement que facilitin un aprenentatge actiu en diferents etapes de la vida. Els museus, conscients d'aquest paper, han anat desenvolupant en els darrers anys tota una sèrie de propostes per a fomentar un ús participatiu i entenedor del patrimoni del qual són dipositaris, amb la finalitat de promoure el seu interès i la seva valoració.

La proposta novedosa que es presenta és la de creació d'un museu local emplaçat a la població de Sant Fruitós de Bages. Aquest projecte museístic pretén ser una eina per tal de catalogar, conservar, investigar i donar a conèixer el patrimoni cultural en pedra seca, no només del lloc on s'ubicaria, sinó de la comarca del Bages i àrees limítrofes, a més de fer-lo extensiu a la resta de Catalunya. D'aquesta manera el Museu esdevindria un divulgador d'una de les tasques pròpies del món rural que han quedat en desús, com és el treball de la pedra seca, i recuperaria novament aquest antic ofici.

La seva finalitat té un alt contingut educatiu i divulgatiu, sense deixar de banda l'aspecte conservacionista d'uns elements patrimonials singulars com poden ser les barraques de vinya i els murs o parets de pedra seca. Aquests elements patrimonials estan estretament lligats amb les feines i el treball continuat del camp que, en alguns casos, ha significat l'esforç continuat de diverses generacions de guanyar terreny erm i boscós per tal de fer-lo productiu.

El Museu treballarà, doncs, sobre patrimoni immoble, moble i immaterial per donar una visió general d'aquests elements culturals preindustrials contemporanis vinculats amb les tasques pròpies de la pagesia, característics per l'ús de la pedra seca. En aquests àmbits és bàsica la col·laboració amb l'Arxiu Històric Comarcal de Manresa, per tal de documentar-ne bibliogràficament i documentalment, si és possible, les edificacions existents -donat que són edificacions que s'han construït des de fa alguns segles- i el Centre d'Estudis del Bages, entitat bressol d'estudiosos de la comarca des de diferents àmbits de les ciències humanes i socials, que estudia, promou i divulga, entre altres coses, el patrimoni de la demarcació; sense oblidar la col·laboració amb l'entitat barcelonina Pedra Seca que reuneix dins l'àmbit català: arqueòlegs, historiadors, geògrafs i investigadors de les mostres d'arquitectura rural d'arreu de Catalunya, a més d'organitzar periòdicament cada dos anys una Trobada sobre el Patrimoni de Pedra Seca, que permet valorar-ne les accions de difusió, conservació i protecció que s'estan duent a terme al país.

Així, el Museu serà d'àmbit d'actuació local, tot i que es potenciarà la col·laboració amb altres organismes culturals com poden ser: el Servei d'Arqueologia, de Museus i de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat, les universitats catalanes i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.

Objectius específics

- **Singularitat:** com a museu innovador, oferirà una visió acurada del món rural, on el treball i ús de la tècnica de la pedra seca tindrà un paper fonamental, des dels orígens fins a l'actualitat.

- **Pluralisme:** per la voluntat d'aplegar estris i material divers els quals tenen una gran sensibilitat per a la societat que n'ha fet un ús fins a

dates molt recents, que poden donar una visió de la història a la llarga tradició rural.

- **Educació:** per la vocació d'esdevenir un espai per a l'aprenentatge i com a recurs per a l'educació formal. Creació i desenvolupament de programes educatius a l'entorn del patrimoni arquitectònic de pedra seca, assimilables a crèdits docents de coneixement del medi.

- **Innovació:** pel seu esperit innovador, que es tradueix en la voluntat de ser capdavanters conceptualment i formalment, tant en les exposicions temporals, com en la resta d'activitats culturals que es portin a terme.

- **Adaptabilitat:** per la capacitat de donar diferents nivells de lectura i facilitar la comprensió dels continguts a qualsevol tipus de públic visitant. Potenciació de participació de la gent de la població en les activitats del Museu, de forma que el considerin com un equipament propi, i que no actuï d'esquenes a la realitat social.

- **Qualitat:** per la cura en els detalls, per tal d'aconseguir que l'experiència al Museu sigui agradable i enriquidora.

- **Territorialitat:** per la de donar a conèixer un àmbit determinat territorial comú a moltes demarcacions de Catalunya, a través d'accions i activitats puntuals i de relacions de cooperació amb altres institucions. S'han d'endegar polítiques de difusió que actuïn com a incentiu per al desenvolupament territorial.

- **Catalogació:** cal elaborar i mantenir un catàleg del patrimoni local i posar-lo a disposició de les administracions públiques, empreses privades, investigadors, estudiants i públic en general. En aquest sentit cal investigar, catalogar, documentar i conservar el patrimoni d'aquesta població.

Funcions principals

- Difusió del patrimoni d'arquitectura rural de la població, mitjançant exposicions i elements de comunicació: tríptics, guies, audiovisuals i pàgina web pròpia on, a més d'informar del contingut de les sales del Museu i crear una base de dades, s'actualitzarà constantment la informació sobre l'aparició de noves publicacions, congressos i troba-

des, entre altres aspectes. Creació d'itineraris i activitats específiques que ajudin i incentivin a conèixer el patrimoni físic de la pedra seca del terme i alhora altre patrimoni d'interès com pot ser el medi natural i els edificis més emblemàtics de la vila. En aquest sentit, es crearà una escola taller de l'ofici de picapedrer, la qual servirà com a motor de treball de preservació del medi i de l'espai rural i ambiental.

- Investigació sobre el patrimoni d'arquitectura popular moble (utillatge agrícola i objectes i eines diversos), immoble (barraques de vinya, tines, pous, marges, murs i parets de pedra seca) i immaterial (vocabulari, tècniques artesanals, tradicions, usos i costums). Suport a la recerca externa, oferint l'accés a la informació a estudiants i investigadors.

- Catalogació, conservació i restauració recollint de forma exhaustiva les dades sobre el patrimoni cultural, en especial el patrimoni moble i immoble. Valoració dels elements reconeguts. Adopció de mesures per a la seva protecció i conservació. Planificació de les accions de rendabilització social i cultural.

- Conversió del Museu en un centre dinàmic d'activitats relacionades amb el patrimoni d'arquitectura rural.

- Informació i assessorament als diferents organismes municipals sobre el patrimoni existent i les seves possibilitats d'integració en polítiques d'urbanisme, turisme, educació i acció cultural.

Proposta de programes

1. Àmbit de recerca, documentació i conservació

- Catalogació, realització i manteniment de l'inventari del patrimoni rural d'arquitectura popular (oberts a potenciar altres elements de caire patrimonial que conserva el terme).

- Informatització d'una base de dades consultables a internet sobre l'abast del patrimoni rural d'arquitectura popular en pedra seca del terme, extensible a altres municipis de la comarca.

- Estudis i recerca sobre el patrimoni d'arquitectura popular en pedra seca local i comarcal.

- Coordinació d'estudis d'inventaris d'aquest patrimoni singular amb les universitats i la Generalitat.

- Dipòsit d'utillatge agrícola divers.

- Documentació i recollida de material agrícola en desús o, si el material és d'interès, adquisició mitjançant compra.

- Recerques sobre les necessitats culturals i educatives de la població i la comarca en relació amb el patrimoni cultural i la identitat local.

2. Àmbit de difusió

- Realització de tallers didàctics, vinculats a les exposicions i adreçats a públic escolar.

- Visites comentades a les exposicions.

- Dinamització d'una ruta pel terme municipal, confeccionant un tríptic on consti un itinerari guiat pels elements més característiques que configuren l'arquitectura popular de pedra seca, aprofitant altres elements d'interès com poden ser el medi natural i el patrimoni eclesiàstic de la zona.

- Retolació i senyalització dels elements patrimonials més emblemàtics d'arquitectura popular en pedra seca del poble.

- Edició i confecció de dossiers pedagògics adreçats a visitants, mestres i alumnes.

- Edició de catàlegs, publicacions i fulls informatius sobre les activitats del Museu: exposicions, adquisicions, treballs...

- Realització d'un audiovisual a l'entrada del Museu que actuï com a element narratiu de presentació global dels orígens i la utilització de la tècnica de la pedra seca per països i demarcacions, així com els aspectes temàtics que es tractaran en l'exposició permanent del Museu.

- Confecció i manteniment d'una pàgina web en quatre idiomes: català, castellà, anglès i francès, que inclogui una base de dades sobre l'abast del patrimoni rural d'arquitectura popular en pedra seca del terme, extensible a altres municipis de la comarca.

3. Viabilitat del projecte

3.1.- Visitants potencials

La gent de la mateixa població haurien de ser els primers implicats en les activitats que es portessin a terme en el Museu. D'aquí la importància d'establir nexes d'unió amb l'àmbit associatiu local, però també, donat l'interès temàtic patrimonial d'arquitectura en pedra seca, amb la resta de poblacions de la comarca i limítrofes.

La difusió d'activitats i tallers pensats per a un públic escolar de primària i secundària li donen un caire pedagògic, cosa que permet introduir-se en la vida del món rural recorrent les sales d'exposicions del Museu i també participar activament en el procés de creació d'un mur de pedra seca i conèixer sobre el terreny els conreus característics de la zona que han donat fisonomia a l'arquitectura rural com són la vinya, l'olivera i l'ametller.

Aprofitant el focus d'atracció que properament esdevindrà el monestir de Sant Benet de Bages, també hi haurà un públic potencial turísticament, concentrat els caps de setmana i durant el període vacacional. D'aquí la importància de programar activitats complementàries implicant-hi el sector de la restauració de la zona: visites a cellers per degustar vi i cava amb denominació d'origen i visita a algun molí d'oli, visita a algun obrador d'embotits artesanals o una mostra gastronòmica podrien completar les activitats.

Donat que el Museu conservarà un fons documental específic sobre l'arquitectura en pedra seca, també pot rebre la visita d'un públic investigador i estudiós per consultar els fons bibliogràfics i documentals, així com la visita sobre el terreny de les mostres d'arquitectura rural que hi ha al terme.

3.2.- Fons de finançament

El Museu hauria de disposar d'un pressupost propi anual, per poder-lo gestionar de forma autònoma. Finançament provinent de:

- **fons públics**: Ajuntament local, Consell Comarcal, Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Ministeri de Treball i de Cultura o programes europeus com el Feder, entre altres.

- **fons privats**: donatius i aportacions particulars.

- **fons d'autofinançament**: la creació d'una escola taller pot ser una eina rendible destinada a persones en atur o que vulguin aprendre un ofici; el treball desenvolupat per aquesta escola pot ser rendible des del moment que es realitza en propietats privades previ acord amb els propietaris a canvi d'un cobrament econòmic pel treball realitzat de manteniment; el patrocini i el mecenatge poden ser dues eines factibles de diversitat de finançament; comercialització de productes com ara llibres, samarretes i objectes diversos, així com la venda dels productes artesans de la població: vi, cava, oli i embotits; venda d'entrades al Museu establint una política viable de preus (descomptes per a estudiants, grups i jubilats, o promocions lligades a campanyes i promocions turístiques de la zona).

4. Òrgans de govern i administració

El Museu Etnogràfic Rural d'Arquitectura Popular de Sant Fruitós de Bages serà gestionat mitjançant un organisme autònom local, de caire fundacional. La Fundació serà representada, regida i administrada per un patronat.

La Fundació del Museu serà considerada com un òrgan públic sotmès a les normes de funcionament propi del dret administratiu. Gaudirà d'autonomia funcional per a la gestió dels serveis i els equipaments que té al seu càrrec, si bé els seus Estatuts seran tutelats pel règim jurídic municipal. Per tant, gaudirà de personalitat jurídica pròpia, i és regirà mitjançant uns Estatuts que hauran de ser aprovats pel Ple de la corporació. Tindrà organització pròpia amb els seus corresponents òrgans de govern i pressupost independent, amb capacitat de generar recursos propis que siguin integrables en el pressupost general de l'entitat.

5. Recursos humans

El Museu ha de disposar del personal tècnic necessari per poder desenvolupar les seves funcions correctament. Com a mínim, el Museu tindrà com a personal un tècnic superior de museus, un administratiu que portarà els controls pressupostaris i de despesa del pressupost ordinari i la sol·licitud i tramitació de les peticions de subvenció i ajuts a diverses administracions i una persona encarregada d'atendre en els horaris d'obertura del Museu. Per a l'escola taller caldrà contractar un bon coneixedor de l'ofici i la tècnica de la pedra seca com pot ser un picapedrer a temps parcial. Aquest últim tindrà la funció d'ensenyar les tasques que hauran de realitzar les persones que

s'inscriguin en el projecte de restauració, conservació i manteniment de les mostres d'arquitectura en pedra seca.

6. Emplaçament

El Museu s'instal·larà en un immoble de la Sagrera, la part del nucli més antic del poble, propietat de l'Ajuntament o, en cas que això no sigui possible, es podria instal·lar en el mas Sala de Riudor, casa rural del segle XVIII, que està deshabitat a l'entrada del poble, en un marc idoni per la seva funció. Aquesta segona opció comportaria la compra de l'esmentat mas. En ambdós immobles s'haurà de fer una sèrie de reformes i adequació encaminades a convertir el Museu en un espai de serveis al públic.

Caldrà preveure el condicionament espacial, aprofitant l'estructura pròpia externa de l'edifici, conservant els elements que puguin ser d'interès i remodelant tota la part interior per tal de tenir unes condicions atmosfèriques, d'humitat, temperatura i il·luminació adequades, buscant un equilibri entre la seva flexibilitat i la seva funcionalitat i la seva acció sobre els objectes.

7. Espais i equipaments

Una vegada s'hagi analitzat i escollit l'emplaçament més idoni per al Museu, així com resolt els costos d'adquisició, caldrà determinar la funció determinada de cadascun dels espais per al correcte funcionament de l'equipament com ara: l'àrea d'accés i acollida, serveis al públic, exposicions temporals i conferències, exposició permanent, oficines, biblioteca i magatzem.

8. Gestió de la despesa

Els pressupostos del Museu tindran les distribucions per capítols i preveuran tant les despeses d'inversió com les de funcionament ordinari, incloent-hi les previsions d'ingressos de caire divers: autofinançament, fons privats i públics. En aquest sentit, es portarà un control anual pressupostari de les partides i de la gestió de la despesa, sotmetent a l'aprovació de la Fundació el compte de resultats i el balanç econòmic de la gestió. D'aquí la importància d'establir una política pressupostària suficientment eficaç per complir amb els principals objectius establerts en les bases del projecte, tot cercant un equilibri econòmic sostenible.

9. Pla d'equipaments generals

A més de realitzar el projecte de rehabilitació arquitectònica de l'immoble, cal realitzar un estudi de tots els elements necessaris de les diferents àrees de serveis i de treball intern del Museu perquè cada àrea presentarà les seves pròpies necessitats en funció de la seva destinació. En aquest pla d'equipaments s'ha de preveure el mobiliari necessari per a la zona d'oficina i biblioteca, així com per al magatzem, tenint en compte les zones internes i les destinades a serveis al públic.

10. Pla de protecció

Per garantir una correcta conservació de les col·leccions exposades hi ha una sèrie d'aparells necessaris per mantenir les condicions ambientals òptimes com són: sistema d'aire condicionat que mantingui una temperatura constant, aparells per mesurar la humitat relativa, així com una correcta il·luminació de les peces exposades, per protegir-les convenientment.

La seguretat de les peces exposades i de l'equipament del Museu estarà reforçada amb la instal·lació d'alarmes antirobatori. A més, contra el risc d'incendi hi haurà els sistemes adients per detectar-los, així com les sortides d'emergència perfectament senyalitzades.

11. Pla de comunicació i difusió

La imatge corporativa del Museu s'elaborarà d'acord amb un pla de comunicació que haurà de tenir en compte el tipus d'activitat del museu, la identificació del públic, les formes de comunicació i el seu llenguatge, els recursos econòmics i les prioritats i els mecanismes de control i avaluació.

El Pla de comunicació determinarà el disseny i la imatge del museu propi, creant un logotip per tal d'identificar tots els elements de comunicació que generi el Museu: cartes, samarretes o bolígrafs, entre altres objectes.

El Museu crearà una línia de publicacions amb suport d'altres institucions o centres com pot ser el Centre d'Estudis del Bages i s'iniciarà treballs monogràfics, d'investigació o especialitzats que tractin temàtica específica a l'entorn de l'arquitectura popular de la pedra seca. També es realitzaran publicacions divulgatives adreçades al públic més general: des del propi fons permanent del Museu a mode de

catàleg o guia, fins a les exposicions temporals.

Un altre aspecte important és donar a conèixer l'existència del Museu aprofitant la difusió als mitjans de comunicació escrits i audiovisuals d'abast local, comarcal i provincial, a la xarxa d'internet, però també una convenient senyalització dins el propi municipi, indicant amb claredat els diferents accessos.

La recollida de dades dels visitants pot oferir una perspectiva òptima per informar aquests últims sobre noves exposicions, publicacions, activitats o xerrades, entre altres.

Per últim, la botiga del Museu pot potenciar de forma significativa la seva imatge. No només amb la pròpia adquisició de productes a la venda, sinó amb la distribució de bosses, paper o etiquetes, amb la imatge corporativa.

12. Pla d'exposició permanent

Una de les tasques fonamentals inicials serà definir exactament els continguts de l'exposició permanent del Museu. L'objectiu principal serà el de donar a conèixer la riquesa del món i del treball rural, sobretot en el treball de la pedra seca. El guió expositiu estaria dividit en una sèrie d'apartats:

- **Apartat històric**: que recorreria els orígens i els diferents usos i aplicacions que ha tingut l'ús de la tècnica de la pedra seca en l'evolució de l'home: des del neolític, passant pel món iber, romanització, medieval, moderna i contemporània.

- **Apartat agrícola**: donat l'ús eminentment agrícola que se li ha donat a la pedra seca, aquí s'exposarà utillatge agrícola que exemplificarà algunes de les tasques bàsiques del camp sobre alguns conreus específics: la vinya, l'olivera i l'ametller. Partint que ja hi ha material etnològic recollit a la població, a més de catalogar-lo, restaurar-lo i endreçar-lo, caldria anar completant la col·lecció amb altres estris artesanals, així com conèixer la seva utilització, per això caldria fer entrevistes, recuperació de fotografies antigues, documents, vídeos... La informació obtinguda -enregistraments orals, visuals, material escrit o gràfic- s'ordenaria, es classificaria i s'informatitzaria per permetre'n la gestió i consulta a futures investigacions o actuacions.

- **Apartat arquitectònic**: mostrar la tipologia de construccions de pedra seca que es poden trobar al terme i a la comarca del Bages: camins, parets, murs, pous d'aigua i de gel, forns, refugis, recers o barraques de vinya, entre altres.

- **Apartat mediambiental**: es tractaria de catalogar i ambientar algunes de les espècies de vegetals i animals que han trobat refugi i hàbitat aprofitant les edificacions de pedra seca, tant en marges i murs, com les pròpies cabanes, a més dels usos actuals que poden tenir els marges en els recursos hídrics perquè actuen de reguladors de l'aigua en la prevenció d'incendis.

Aquests diferents apartats o àmbits marcarien la dinàmica principal del Museu. A partir del seu estudi es faria un guió expositiu, elaborant textos, imatges i dibuixos adients d'acord amb els espais de l'immoble. Amb el guió s'encarregarà a una empresa especialitzada de disseny la distribució espacial dels plafons explicatius, els punts d'il·luminació, els textos i les imatges corresponents. Caldrà tenir present que es tracta d'una exposició permanent i el material haurà de ser resistent al deteriorament. A més del disseny expositiu, s'inclourà la realització d'un audiovisual que seguirà els paràmetres de guió, cerca de documentació: fotografies i documents, encàrrec, aprovació i realització. El Museu haurà de disposar dels aparells necessaris per a la seva correcta visualització: espai, pantalla, projector o equip de so, entre altres.

13. Programa d'activitats

En general es podria dir que el Museu tindria la voluntat d'oferir als ciutadans i les ciutadanes un instrument que els permetés retrobar la seva història. Donat el seu caràcter pedagògic, el Museu tindria definit un programa d'activitats que tindria com a destinataris un públic divers de totes les edats:

- esdevindria un centre educatiu: una part essencial dels seus usuaris el formarien grups escolars, els quals trobarien un espai per a l'aprenentatge de la història rural: des d'alumnat de primària, amb el qual es podrien formar grups de treball, passant per l'alumnat de secundària, aquests últims podrien iniciar treballs a partir de les col·leccions del Museu i iniciar processos d'investigació; fins a l'àmbit universitari, el qual pot disposar i treballar amb material inèdit i obrir noves vies d'investigació.

- seria un espai per reconèixer i descobrir les activitats pròpies de la pagesia, destinat a grups familiars, associacions o entitats culturals, entre d'altres.

- també esdevindria un espai per conèixer amb una destinació turística complementària, el qual d'aquí uns anys esdevindrà un pol d'atracció turístic bagenc bàsic com serà el monestir de Sant Benet de Bages, que està emplaçat al mateix terme municipal i s'està rehabilitant i restaurant per obrir-lo al públic d'aquí a poc temps.

- més enllà del caràcter divulgatiu, s'ha fet una especial menció a la creació d'una escola taller, la qual podria ser un motor de treball i de preservació del medi i de l'espai rural i ambiental.

- a més de mostrar divulgativament mitjançant audiovisuals alguns oficis tradicionals amb les seves tècniques i processos, es realitzarien tallers per tal de mostrar la pràctica d'aquests oficis en retrocés o algun d'ells quasi perdut.

- visites guiades, no només a les exposicions permanents i temporals, sinó sobre el terreny, perquè moltes de les edificacions de pedra seca que es poden contemplar en l'actualitat estan escampades per tot el terme; d'aquí la importància de confeccionar una sèrie de rutes amenes que puguin contemplar altre patrimoni d'interès.

14. Mecanisme d'avaluació

Les activitats del Museu hauran de ser avaluades per tal d'ajustar-se als pressupostos i als objectius previstos. Per aquest motiu, s'haurà de concebre un procés avaluador amb el propòsit d'esmenar els errors en el desenvolupament del programa de treball, intentant preveure els interessos i l'actitud del públic destinatari final. També s'avaluaran els possibles elements expositius per tal de preveure la correcta realització de l'exposició i eliminar o complimentar els elements que no aconsegueixin connectar o comunicar correctament el seu missatge.

Per últim, no s'haurà d'oblidar l'avaluació realitzada pels visitants a les exposicions i el ressò en els diferents mitjans de comunicació.

Conclusions

No és una tasca fàcil exposar la complexitat d'un programa museològic de les característiques del que aquí s'ha intentat definir. El

projecte s'ha desenvolupat com un document de treball teòric que planteja una sèrie de directrius generals del tractament temàtic, les exigències espacials i les necessitats funcionals bàsiques de creació d'un complex museístic. D'aquí la importància que el Museu doni una visió de conjunt d'unitat, simètrica i s'interrelacioni funcionalment i espacialment dins el marc i la realitat geogràfica bagenca.

La proposta presentada pot esdevenir una font de recursos culturals, pedagògics, formatius i d'investigació d'una determinada àrea del món rural català, però que, a la vegada, abraça diferents àmbits de les ciències humanes i socials: arqueologia, història, art, arquitectura o etnografia, entre altres branques.

Hi ha, doncs, un clar objectiu d'articular convenientment els béns mobles, immobles i immaterials, que configuren el paisatge d'una demarcació determinada catalana i que han donat lloc a una arquitectura característica i comuna, coneguda popularment com a pedra seca; una tècnica que és pròpia de tota l'àrea mediterrània i és present en molts països.

Catalogar, conservar, investigar i donar a conèixer l'abundant patrimoni cultural en pedra seca és el que pretén la proposta plantejada, no només amb caràcter local o incidint sobre la pròpia comarca del Bages, sinó fer-lo extensiu a la resta de Catalunya.

Sens dubte, un projecte museogràfic d'aquestes característiques requereix la intervenció d'especialistes de diferents àmbits per donar viabilitat a la proposta, perquè en l'actualitat, cal tenir present que la realització d'un museu convencional amb un pressupost modest pot arribar a suposar una despesa d'uns 1,8 milions d'euros. Caldria veure fins a quin punt el municipi presentat com a candidat, donades les restriccions pressupostàries municipals de les administracions i locals o les pressions polítiques, estaria d'acord a tirar endavant aquesta proposta.

En definitiva, si en l'actualitat s'està apostant per la singularitat, el pluralisme, l'educació, la qualitat i per la innovació museogràfica, el projecte de Museu Etnogràfic Rural d'Arquitectura Popular podria esdevenir una realitat, sempre que hi hagués un consens i una gestió de totes les parts implicades.

Bibliografia

ADELLAC, María Dolores; ALQUÉZAR, Eva; BARRACA, Pilar; CARRETERO PÉREZ, Andrés; CHINCHILLA, Marina; PESQUERA, Isabel. *Normalización documental de museos: elementos para una aplicación informática de gestión museográfica*, Ed. Ministerio de Cultura, Madrid, 1996.

APME. *El museo: centro de documentación*, Ed. Asociación Profesional de Museólogos de España, Madrid, 1997.

CABALLERO ZOREDA, Luis. *La documentación museológica*, Ed. Anabad, Madrid, 1988.

CARRETERO PÉREZ, Andrés. *El proyecto de normalización documental de museos: reflexiones y perspectivas,* Ed. Boletín del Instituto Andaluz de Patrimonio Histórico, nº 34, Sevilla, 2001.

CASE, M.; MITCHELL, R. *Museum collection documentation. The first international report,* Ed. Database Survey Working Group, Washington, 1989.

DUDLEY, D.H.; WILKINSON, I.B.. *Museum Registration Methods*, Ed. Washington D.C., Washington, 1979.

HOLM, S.A.. *Facts and Artefacts, how to document a museum collection*, Ed. MDA, Cambridge, 1991.

LORD, B.; DEXTER Lord. G.. *Manual de gestión de museos*. Ed. Ariel, Barcelona, 1997.

MARÍN TORRES, María Teresa. *Historia de la gestión documental en los museos de arte*, Ed. Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia, Murcia, 2001.

MONSERRAT, Rosa; MORRAL, Eulália; PORTA, Eduardo. *Sistema de documentación para museos*, Ed. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1982.

NAVASCUÉS, J.M.. *Instrucciones para la redacción del inventario general, catálogos y registros en los museos servidos por el cuerpo facultativo de archiveros, bibliotecarios y arqueólogos*, Ed. Anabad, Madrid, 1990.

SPECTRUM. *The UK museum documentation standard*, Ed. MDA, Cambridge, 1994.

Barraca de vinya (Sant Fruitós de Bages)

Barraca de vinya datada l'any 1806 (Sant Fruitós de Bages)

Marge de pedra seca amb presència de vinya (Sant Fruitós de Bages)

Vinyar típic santfruitosenc amb barraca inserida en un marge (Sant Fruitós de Bages)